

STAK- i trendiuuring Tulemuste kokkuvõte

Tellijä: Sisepäästeväline ja -varustus

TALLINN

August 2016

SISUKORD

KOKKUVÕTE.....	3
UURINGU TAUST	6
Uuringu meetodika	7
UURINGU PÕHITULEMUSED.....	10
Turvalisus Eesti ühiskonnas.....	10
Isiklik turvatunne ja enda turvalisuse tagamine	13
Suhtumine turvalisusega seotud vabatahtlikkuse tegevusse ja valmisolek selles osaleda.....	18
Kokkupuuted õnnetuste ja hädaolukordadega.....	20
Kokkupuuted ja rahulolu siseturvalisuse eest vastutavate organisatsioonidega	22
Riikidevaheline ränne.....	24

KOKKUVÕTE

Sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll viis 2016. aasta mais läbi avaliku arvamuse uuringu, mis käsitleb sisejulgeolekut Eestis ning erinevaid turvalisusega seotud organisatsioone ja vabatahtlikke tegevusi. Uuringu käigus küsitleti kokku 1022 Eesti elanikku vanuses 15 aastat ja enam. Käesoleva uuringu tulemused on laiendatavad Eesti vastavas vanuses elanikkonnale.

Uuringu tulemused näitavad, et:

- 89% küsitluses osalenud inimestest leiab, et **Eesti on elamiseks turvaline riik**. Ka oma **kodu vahetut ümbruskonda** peetakse üldjoontes turvaliseks (94%). 54% nõustub, et avaliku korra tagamisel **toimub sujuv koostöö elanike, ettevõtete ja riigiasutuste esindajate vahel**.
- Erinevatest Eestit potentsiaalselt ähvardavatest ohtudest peeti maikuu seisuga lähima kolme aasta jooksul **kõige tõenäolisemaks ulatuslikku põgenike sisserännet** (66%) ja korrupsiooni kasvu (57%).
- Enamik vastanuist usub, et **Eesti valitsus teeb piisavalt** selleks, et tulla toime katastroofidega (66%), võidelda küberkuritegevusega (65%), hoida Eesti ja Euroopa Liidu piirid turvalisena (64%) ning võidelda organiseeritud kuritegevuse (60%) ja terrorismiga (58%). Vähem aga usutakse, et valitsuse tegevus on piisav, mis puudutab võitlust korrupsiooniga (39%) ning narkootikumide (44%) ja alkoholi kättesaadavuse piiramist (44%). Hinnates valitsuse tegevust Eesti elanikkonna meelest kõige põletavamal, sisserände küsimuses, leiab 48%, et riigivõimu praegune panus on piisav.
- 64% vastajatest kinnitab, et nende koolis või töökohas on **täidetud tuleohutusnõuded** ning 60% hinnangul on **täidetud ka tööohutuse ja tervisekaitse nõuded**. Samuti on 61% seisukohal, et **inimesed on teadlikud, kuidas tulekahju korral hoones käituda**. Veidi vähem on aga neid, kelle töökohas või koolis on korraldatud esmaabikursuseid (41%).
- Valdav enamik tunneb end oma **kodukohas toimuvatel üritustel turvaliselt** (91%) ning julgeb vajadusel ka **öösel ümbruskonnas liikuda** (78%). Erinevatest süüteoühendustest või olukordadest tunnevad Eesti elanikud end enim ohustatuna **liiklusega seotud ohtudest**.
- 84% elanikkonnast on **valmis seisma vastu õigusrikkumistele ja teatama politseile kuriteo kahtlusest**, 68% oskab vajadusel anda esmaabi ning 59% hindab enda oskusi ja valmisolekut õnnetusse sattujat aidata piisavaks.
- 32% toetab seisukohta, et inimesed peaksid ise aktiivselt osalema oma kodukoha turvalisuse, korra ja päästetegevuse tagamises. Koguni 67% aga usub, et elanikkonna turvalisus, korra ja päästetegevus peaksid jääma **politsei ja kutseliste päästjate ülesandeks**.
- Iseenda, oma lähedaste või oma kodu turvalisuse tagamiseks on 90% elanikkonnast oma sõnutsi **paigaldanud suitsuanduri**, 57% paigaldanud turvaukse või turvalukud ja 54% palunud naabril oma kodul silm peal hoida. Erinevate turvameetmete võrdluses on kõige madalam valmisolek tulirelva soetamiseks.

- 58% ütles, et on **aidanud naabrite äraolekul majal või korteril silm peal hoida** ning 35%, et on takistanud joores juhul autorooli istumast. 20% on sekkunud tuleohutusnõuete rikkumisse ja 15% läinud appi naabruses süttinud hoone kustutustöödele. 78% vastanuist kinnitab, et on **valmis teatama ebaseaduslikust relvast või lõhkekehast**. Kõige madalam on aga valmisolek osaleda metsa- või maastikutulekahju kustutamisel, päästa uppumisohtu sattunud inimene või osaleda rannareostuse likvideerimisel.
- Eesti elanike meelest suurendavad nende kodukoha turvalisust eeskätt **politseipatrullid tänavatel (95%), valvekaamerad avalikes kohtades (94%)** ja **toimiva naabrivalve olemasolu (92%)**. Veidi vähem, kuigi siiski olulisel määral, usutakse kodukoha turvalisust tagavat piirkonna elanike vabatahtliku ühenduse tegevus, näiteks külaselts või ühistu (81%).
- Turvalisusega tegelev vabatahtlik kodanikualgatus aitab eestimaalaste meelest eeskätt **tagada suuremat turvalisust kodu ümbruses liikudes (84%)** ning aitab **ümbruskonnas vähendada kuritegevust (82%)**.
- Eesti elanike **usaldus turvalisusega seotud vabatahtlike algatuste suhtes** on kõrge: 89% usaldab pigem või täielikult vabatahtlikke päästjaid, 87% naabrivalvet, 86% abipolitseinikke ja 83% vabatahtlikku merepäästet.
- 45% on mõnest turvalisusega seotud vabatahtlikust tegevusest või üritusest osa võtnud. Enim ollakse osa võtnud **naabrivalvest (28%)**, aga ka turvalisusega seotud õppustest või kursustelt (15%) ja infopäevadest või koosolekutest (12%). 3% on ka ise mõnd vastavat tegevust või üritust korraldanud.
- Ülekaalukalt peamine asjaolu, mis paneks elanikkonda turvalisusega seotud vabatahtlikus töös osalema, on **luua oma kodukohas turvalisust (47%)**. 22% leiab, et mitte miski ei paneks neid sedalaadi vabatahtlikku tööd tegema.
- Võimalikest suurematest õnnetustest ja hädaolukordadest on vastajad või nende leibkonnaliikmed viimase kolme aasta jooksul eeskätt kokku puutunud **ilmastikust tingitud teesulgudega (26%)**, õnnetuse tagajärjel mõne elutähtsa teenuse, näiteks elektri, side, kütte või pangateenuse pikaajalise katkestusega (20%) ning erakordselt külma ilmaga (16%). Teesulge (42%) ja elutähtsate teenuste katkemist (43%) peetakse ka lähima kolme aasta jooksul kõige tõenäolisemaks. Veel peetakse küllalt **tõenäoliseks suure liiklusõnnetuse ohtu** – kui 13% on seda ise või on keegi nende leibkonnast viimase kolme aasta jooksul kogunud, siis 38% hindab pigem või väga kõrgeks sellise õnnetuse juhtumist lähima kolme aasta jooksul.
- 29% vastajaskonnast on **teinud midagi selleks, et ennetada või leevendada mõne võimaliku õnnetuse või hädaolukorra kahjusid**. Peamiste meetmetena töid vastajad, kes on midagi kahjude leevendamiseks teinud, välja, et on mõelnud, kui kaua on võimalik hakkama saada elektri, vee, kütte või sidevahendita (47%), osalenud õppustel või kursustel (44%) või otsinud infot, kuidas hädaolukorras käituda (42%). Kõikidest vastajatest 89%-l on hädaolukorras tegutsemiseks kodus olemas tule süütamise vahendid, 86%-l taskulamp ja selle varupatareid, samuti 86%-l küünlad või õlilamp, 68%-l esmaabivahendid ja vajalike ravimite varu ning 64%-l pika säilivusega toiduained.

- 97% **teadis, et numbrile 112 helistades** saab Eestis kutsuda kiirabi, 95% teadis sama pääste ja tuletõrje ning 91% politsei kohta.
- Erinevatest siseturvalisuse eest vastutavatest organisatsioonidest on **elanikkonna rahulolu üldiselt kõige kõrgem Päästeameti tööga** (87%). 84% väljendas rahulolu Häirekeskuse, 80% politsei ja 74% Eesti piirivalve tööga.
- 30% vastanuist on ka ise viimase 12 kuu jooksul hädaabinumbri 112 helistanud, 23%-l on olnud kokkupuude politseiga, 15%-l piirivalvega ja 7%-l Päästeametiga. **Vähim jäädi rahule politsei** – kellega ollakse enim kokku puutunud – **tegevusega**: 30% ei jäänud rahule sündmuskohale jõudmise kiiruse, 24% ametialaste oskuste ja 33% tegevuse tulemuslikkusega.
- Pärides vastajatelt abi- ja infotelefonide teadlikkuse kohta selgus, et **enim ollakse kuulnud politsei infotelefonist** – 32% on sellest kuulnud ning 4% on seda ka kasutanud. 30% on kuulnud ka Keskkonnainspektsiooni valvetelefonist ning 4% on seda ise kasutanud. Kõige enam on respondentide seas kasutust leidnud aga **Tallinna abitelefon**, mida on kasutanud 7% küsitletutest.
- Eesti elanikud on enim veendunud selles, et **biomeetrilisi passe kasutatakse** isikute tuvastamiseks (94%) ja dokumentide võltsimise takistamiseks (90%). 11% küsitluses osalenud Eesti elanikest oskas õigesti nimetada **ID-abiliini telefoninumbri 1777**, millele helistades saab teatada isikut tõendava dokumendi kadumisest või väärkasutamisest.
- **Suhtumine sisserändesse** on Eesti elanikkonnas **valdavalt negatiivne**. 71% usub, et Eesti majandusele mõjub kehvasti, kui teistest riikidest inimesed siia elama tulevad, ning 81% leiab, et Eesti elupaigana muutub sellest halvemaks.
- 74% arvab, et Eesti riik peaks teistest riikidest siia elama asunud inimestele **tagama tasuta keeleõppe**. 69% hinnangul peaks Eesti riik siiasaabusid toetama individuaalse nõustamisega töö vms leidmisel, 65% meelest tutvustama siinse ühiskonna toimimist ning 64% meelest tutvustama Eesti kultuuri.
- 74% vastajaist **ei nõustu**, et Eesti rahvastiku vananemise ja tööjõupuuduse lahendamiseks peaks riik **soodustama tööjõu sisserännet väljapoolt Euroopa Liitu**.

UURINGU TAUST

Sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll viis mais 2016. aastal läbi avaliku arvamuse uuringu, mis käsitleb sisejulgeolekut Eestis ning elanikkonna suhtumist erinevatesse turvalisusega seotud organisatsioonidesse ja vabatahtlikesse tegevustesse. Uuringu tellijaks oli Sisekaitseakadeemia.

Uuringu kokkuvõtte käsitleb järgnevaid teemasid:

- Turvalisus Eesti ühiskonnas;
- Isiklik turvatunne ja enda turvalisuse tagamine;
- Suhtumine turvalisusega seotud vabatahtlikkuse tegevusse ja valmisolek selles osaleda;
- Kokkupuuted õnnetuste ja hädaolukordadega;
- Kokkupuuted ja rahulolu siseturvalisuse eest vastutavate organisatsioonidega;
- Riikidevaheline ränne.

Kokkuvõtte toob teemade kaupa välja vastuste üldjaotused ankeedis esitatud küsimustele ning annab ülevaate ka olulisematest sotsiaaldemograafiliste gruppide vahelistest erisustest arvamustes ja hoiakutes.

Uuringu metoodika

Ajavahemikul 04.05–22.05.2016 viis sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Poll läbi üleriigilise avaliku arvamuse küsitluse 15-aastaste ja vanemate Eesti elanike seas. Suulise intervjuu vormis ja paberankeedi abil küsitleti kokku 1022 inimest. Intervjuud viisid läbi Saar Polli kogenud küsitlajad ning need toimusid nii eesti kui vene keeles.

Valimi koostamiseks kasutati proportsionaalse juhuvalimi meetodit. Saadud küsitlustulemi ja statistilise mudeli võrdlemisel ilmnenud erisuste vähendamiseks kaaluti saadud tulemit Tabelis 1 toodud sotsiaaldemograafiliste tunnuste lõikes. Sotsiaaldemograafiliste tunnuste mudeli koostamisel on kasutatud rahvastikustatistika andmeid seisuga 05.06.2015.

Tabel 1. Valimi iseloomustus sotsiaaldemograafiliste tunnuste alusel (N¹=1022)

	Mudel (%)	Saadud küsitlustulem (%)	Kaalutud küsitlustulem (%)
SUGU			
Mees	45,9	45,1	45,9
Naine	54,1	54,9	54,1
VANUS			
15–19	5,4	6,0	5,4
20–29	16,0	15,4	16,0
30–39	16,6	16,0	16,6
40–49	16,0	17,4	16,0
50–59	16,3	17,1	16,3
60–74	18,9	20,0	18,9
75 ja vanem	10,9	8,1	10,9
RAHVUS			
Eestlane	67,6	67,7	67,6
Mitte-eestlane	32,4	32,3	32,4
ELUKOHT*			
Linnaline asula	68,8	69,7	68,8
Maa-asula	31,2	30,3	31,2
REGIOON**			
Põhja-Eesti	43,4	43,1	43,4
Lääne-Eesti	11,3	12,0	11,3
Kesk-Eesti	9,4	9,0	9,4
Kirde-Eesti	11,5	11,4	11,5
Lõuna-Eesti	24,4	24,5	24,4

*Elukohatüübi puhul on lähtutud Statistikaameti määratlusest. Linnaliste asulate hulka on arvestatud linnad, vallasisesed linnad ja alevid, maa-asulate hulka alevikud ja külad.

**Põhja-Eesti alla kuulub Harjumaa (sh Tallinn). Lääne-Eesti alla kuuluvad Hiiumaa, Läänemaa, Pärnumaa ja Saaremaa. Kesk-Eesti alla kuuluvad Järvamaa, Lääne-Virumaa ja Raplamaa. Kirde-Eesti alla kuulub Ida-Virumaa. Lõuna-Eesti alla kuuluvad Jõgevamaa, Põlvamaa, Tartumaa, Valgamaa, Viljandimaa ja Võrumaa.

¹ Siin ja edaspidi tähistab N vastajate arvu.

Käesoleva uuringu tulemused on laiendatavad vähemalt 15-aastasele Eesti elanikele; sealjuures jääb maksimaalse valimivea suurus 95-protsendilisel usaldusnivool umbkaudu 3% piiridesse (väiksemate alagruppide vaatlemisel võib viga olla suurem). Tabel 2 annab täpsema ülevaate, millises sõltuvuses on valimi suurus (st vastanute arv), valimist arvatud osakaal (st vastuste %) ja võimalik statistiline viga (ehk võimalik eksimine protsentides).

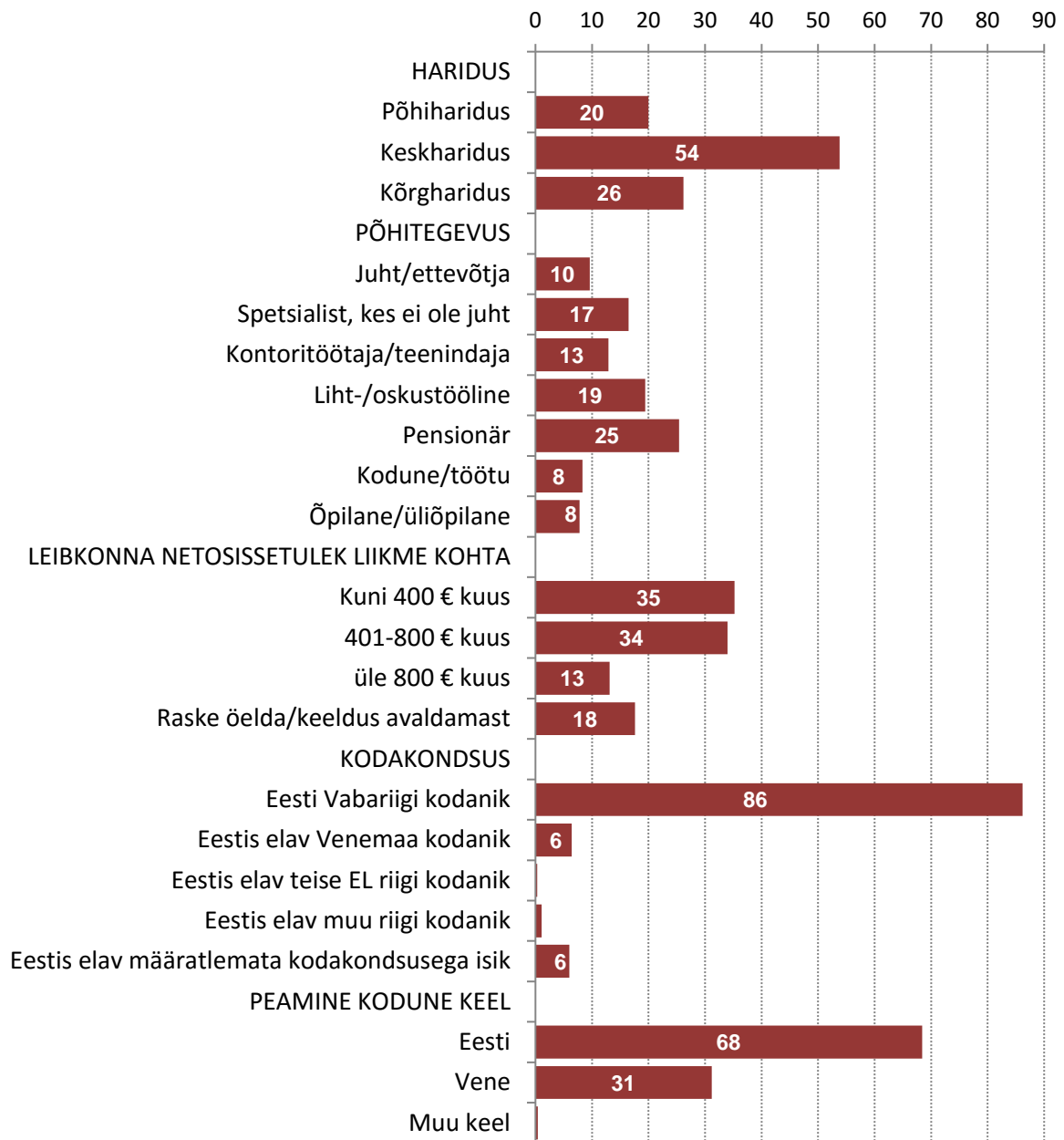
Tabel 2. Valimivea piirid

Vastuste osakaal/ Valimi suurus	50%	48% või 52%	40% või 60%	35% või 65%	30% või 70%	25% või 75%	20% või 80%	15% või 85%	10% või 90%	5% või 95%	3% või 97%	2% või 98%
10	30,99	30,97	30,36	29,56	28,40	26,84	24,79	22,13	18,59	13,51	10,57	8,68
20	21,91	21,90	21,47	20,90	20,08	18,98	17,53	15,65	13,15	9,55	7,48	6,14
30	17,89	17,88	17,53	17,07	16,40	15,49	14,31	12,78	10,74	7,80	6,10	5,01
40	15,49	15,49	15,18	14,78	14,20	13,42	12,40	11,07	9,30	6,75	5,29	4,34
50	13,86	13,85	13,58	13,22	12,70	12,00	11,09	9,90	8,32	6,04	4,73	3,88
60	12,65	12,65	12,40	12,07	11,60	10,96	10,12	9,03	7,59	5,51	4,32	3,54
70	11,71	11,71	11,48	11,17	10,74	10,14	9,37	8,36	7,03	5,11	4,00	3,28
80	10,96	10,95	10,73	10,45	10,04	9,49	8,77	7,82	6,57	4,78	3,74	3,07
90	10,33	10,32	10,12	9,85	9,47	8,95	8,26	7,38	6,20	4,50	3,52	2,89
100	9,80	9,79	9,60	9,35	8,98	8,49	7,84	7,00	5,88	4,27	3,34	2,74
110	9,34	9,34	9,15	8,91	8,56	8,09	7,47	6,67	5,61	4,07	3,19	2,62
120	8,95	8,94	8,76	8,53	8,20	7,75	7,16	6,39	5,37	3,90	3,05	2,50
130	8,59	8,59	8,42	8,20	7,88	7,44	6,88	6,14	5,16	3,75	2,93	2,41
150	8,00	8,00	7,84	7,63	7,33	6,93	6,40	5,71	4,80	3,49	2,73	2,24
200	6,93	6,93	6,79	6,61	6,35	6,00	5,54	4,95	4,16	3,02	2,36	1,94
250	6,20	6,19	6,07	5,91	5,68	5,37	4,96	4,43	3,72	2,70	2,11	1,74
300	5,66	5,65	5,54	5,40	5,18	4,90	4,53	4,04	3,39	2,47	1,93	1,58
350	5,24	5,23	5,13	5,00	4,80	4,54	4,19	3,74	3,14	2,28	1,79	1,47
400	4,90	4,90	4,80	4,67	4,49	4,24	3,92	3,50	2,94	2,14	1,67	1,37
500	4,38	4,38	4,29	4,18	4,02	3,79	3,51	3,13	2,63	1,91	1,49	1,23
600	4,00	4,00	3,92	3,82	3,67	3,46	3,2	2,86	2,40	1,74	1,36	1,12
800	3,46	3,46	3,39	3,30	3,17	3,00	2,77	2,47	2,08	1,51	1,18	0,97
1000	3,10	3,10	3,03	2,95	2,84	2,68	2,48	2,21	1,86	1,35	1,06	0,87

Joonisel 1 on esitatud vastajate jaotused ülejäänud sotsiaaldemograafiliste näitajate lõikes.

Joonis 1. Vastajate ülejäänud taustandmed (%; N = 1022)

*Siin ja edaspidi võib protsentide summa olla 100-st ühe protsendipunkti võrra suurem või väiksem, sest protsendid on ümardatud täisarvuni.

UURINGU PÕHITULEMUSED

Turvalisus Eesti ühiskonnas

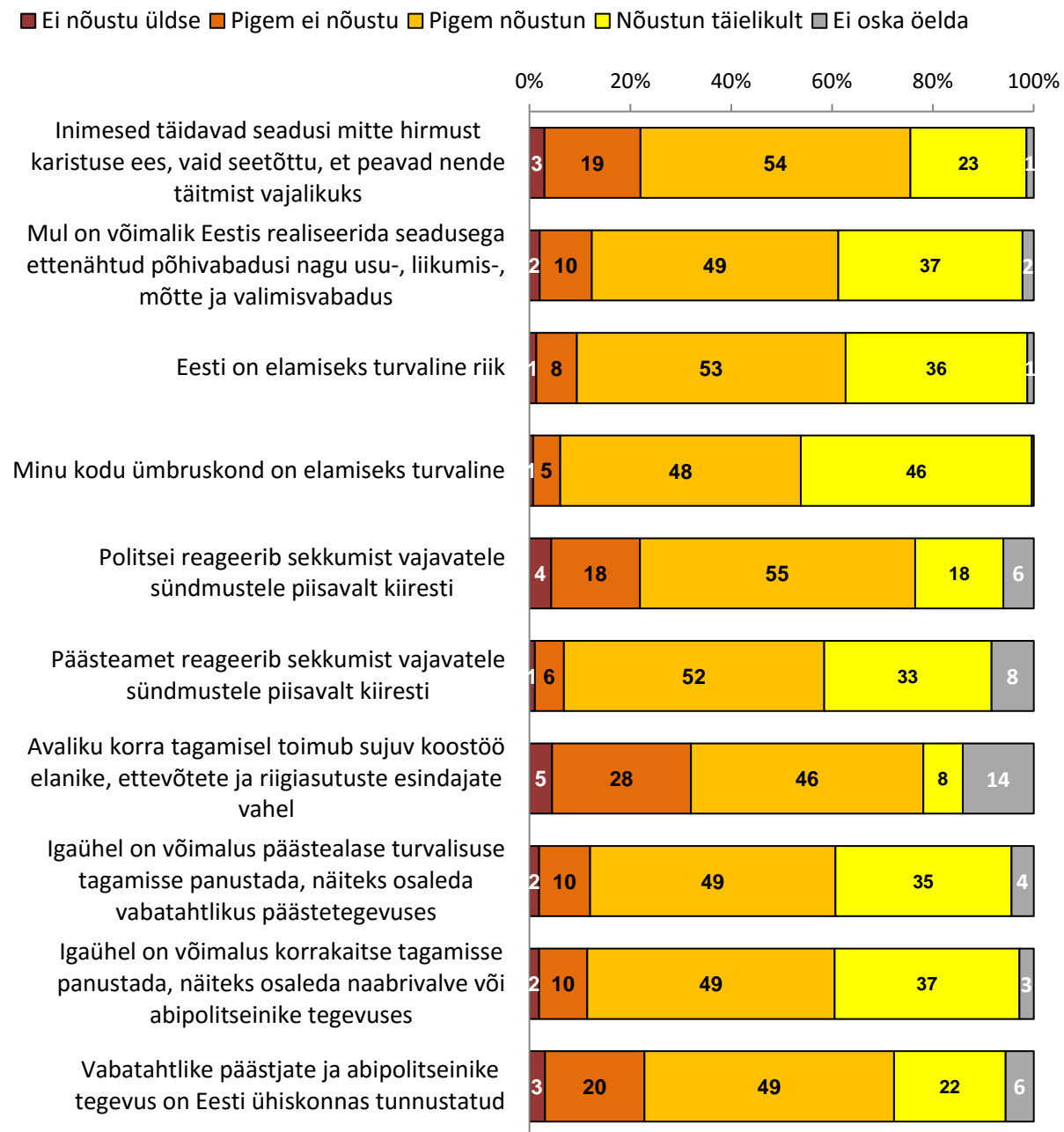
Esmalt paluti uuringus osalejatel öelda, mil määral on nad oma eluga praegu rahul. Vastustest selgub, et 79% eestimaalastest on oma eluga pigem või täiesti rahul ning 20% pigem või täiesti rahulolematud. Kõrgemat rahulolu oma eluga väljendasid eestlastest vastajad (83%; mitte-eestlastest 71%), nooremad inimesed (87% 15-19-aastastest) ning ka kõrgema hariduse ja sissetulekuga respondendid.

Järgnevalt loeti vastajatele ette rida väiteid, millest enamik puudutas ühiskonna turvalisust, ning paluti neil öelda, mil määral nad antud seisukohtadega nõustuvad. Vastuste üldjaotused on toodud [joonisel 2](#). Näeme, et enamasti jagatakse seisukohta, et Eesti on elamiseks turvaline riik (pigem või täiesti nõus 89%). Vähem on selle seisukohaga nõus mitte-eestlased (82%; eestlastest 93%) ning Kirde-Eestis elavad inimesed (87%). Ka oma kodu vahetut ümbruskonda peavad Eesti elanikud üldjoontes turvaliseks – väitega nõustub 94% kõigist vastanuist. Selleski küsimuses on suhtumine skeptilisem mitte-eestlaste seas (nõustub 88% mitte-eestlastest ja 96% eestlastest) ning Kirde-Eestis (nõustub 87%). Huvitavalt kombel peab samas oma kodukohta turvaliseks pea ühtmoodi nii linna- kui maaelanikkond (nõustub vastavalt 92% ja 96%).

Erinevatest turvalisusega seotud väidetest nõustuvad vastajad vähim väitega, et avaliku korra tagamisel toimub sujuv koostöö elanike, ettevõtete ja riigiasutuste esindajate vahel (pigem või täielikult nõus 54%). Samas ei osanud küllalt paljud (14%) oma seisukohta antud küsimuses väljendada. Taas näeme aga suhtumise erisust rahvuse lõikes (pigem või täiesti nõus 58% eestlastest ja 46% mitte-eestlastest). Regiooniti on erinevate osapoolte koostööga avaliku korra tagamisel enim rahul Lääne- ja Kesk-Eesti elanikud (vastavalt 64% ja 61%), vähim aga Kirde-Eestis elavad inimesed (30%).

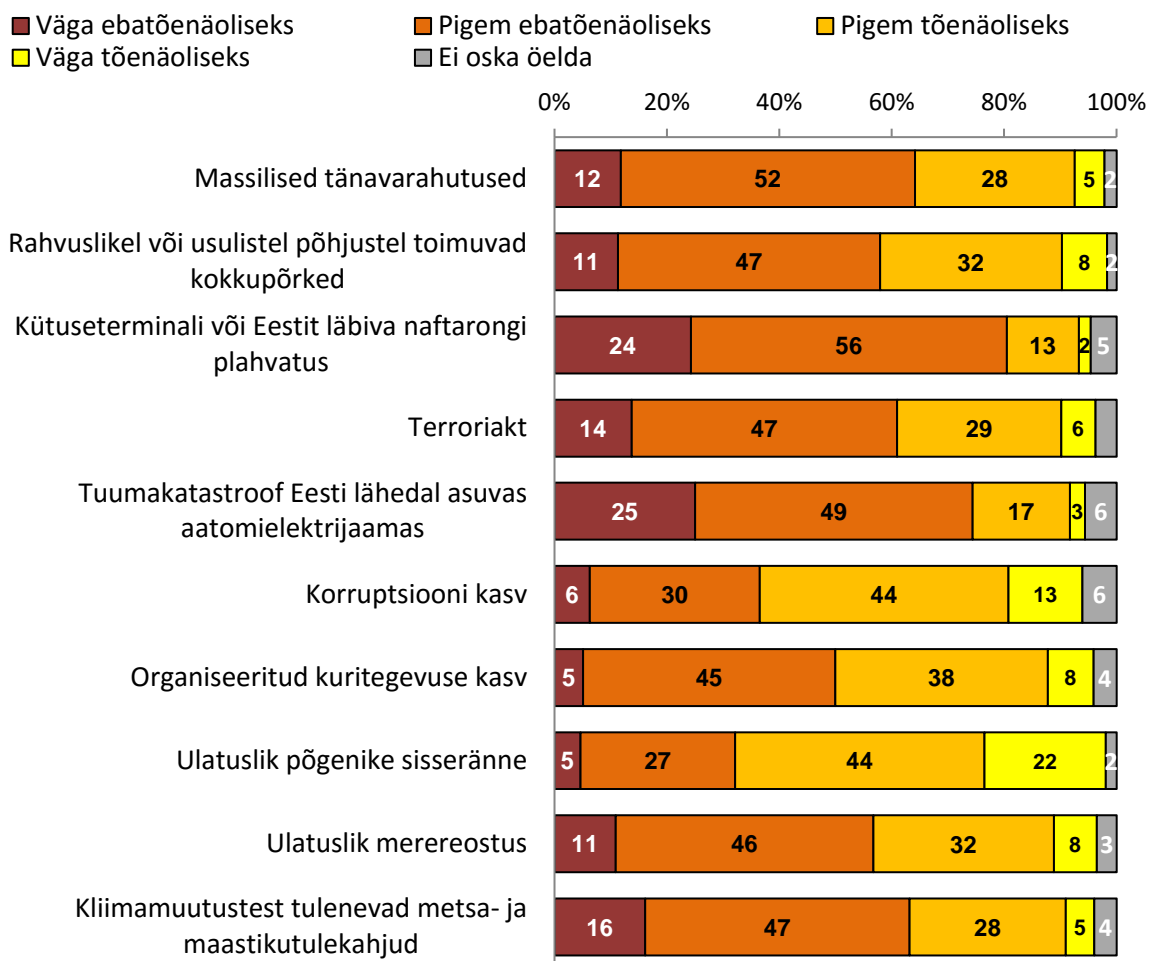
Erinevate väidete võrdluses nõustuti pisut vähem sellega, et politsei reageerib sekkumist vajavatele sündmustele piisavalt kiiresti (72% kõigist vastajaist), samas kui näiteks Päästeameti reageerimiskiirust hinnati mõnevõrra kõrgemalt (85%).

Joonis 2. Palun öelge, kuivõrd Te nõustute või ei nõustu alljärgnevate väidetega. (%) ; N = 1022; kõik vastajad)

Erinevatest Eestit potentsiaalselt ähvardavatest ohtudest pidas elanikkond maikuu seisuga lähima kolme aasta jooksul kõige tõenäolisemaks ulatuslikku põgenike sisserännet (pigem või täiesti nõus 66%; [joonis 3](#)), teise suurema ohuna nähakse korruptsiooni kasvu (57%). Mõlemat ohtu peavad taas tõenäolisemaks mitte-eestlastest vastajad (70% mitte-eestlastest ja 64% eestlastest peab tõenäoliseks ulatuslikku sisserännet ning 64% mitte-eestlastest ja 54% eestlastest korruptsiooni kasvu).

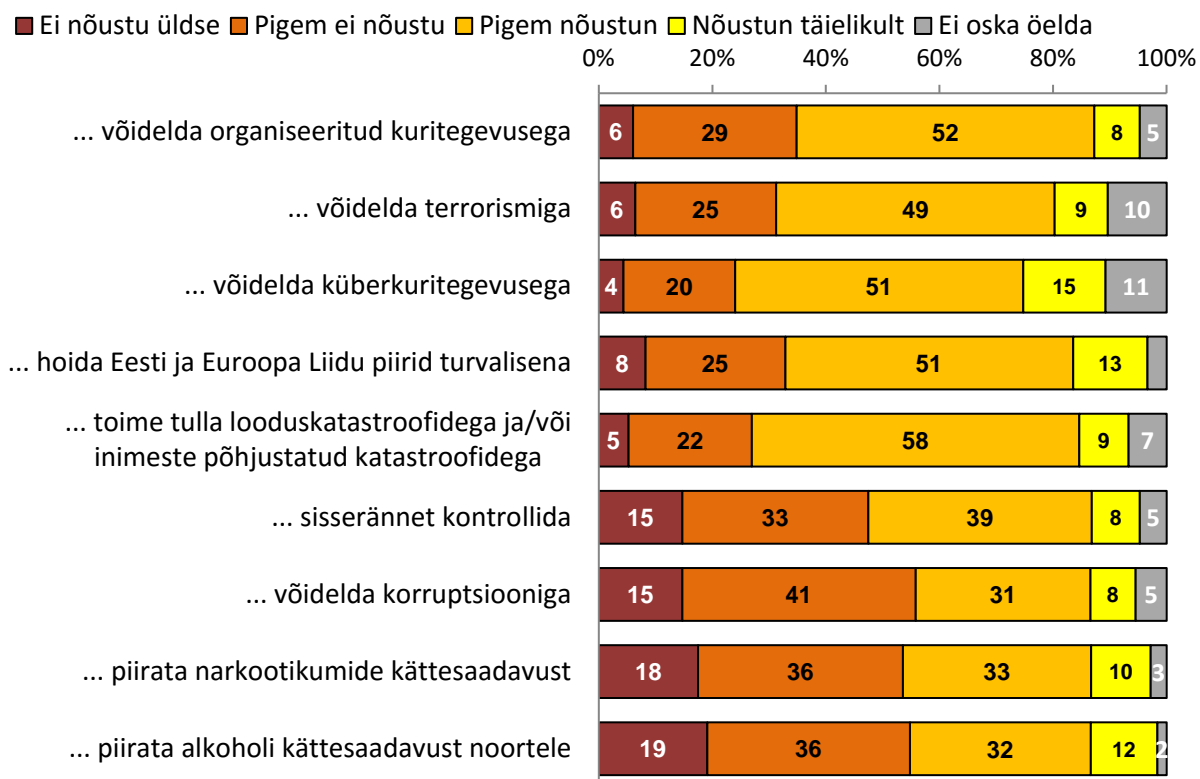
Joonis 3. Järgnevalt palume Teil hinnata erinevate ohtude tõenäolisust Eesti riigile. Kuivõrd Te peate tõenäoliseks järgmiste olukordade esinemist lähima 3 aasta jooksul? (%; N = 1022; kõik vastajad)

Hinnates Eesti valitsuse tegevust julgeoleku ja turvalisusega seotud aspektides, nõustusid Eesti elanikud enim väitega, et valitsus teeb piisavalt selleks, et tulla toime katastroofidega (pigem või täiesti nõus 66%; [joonis 4](#)) ja võidelda küberkuritegevusega (65%). Samuti usutakse enamasti, et valitsus teeb piisavalt, et hoida Eesti ja Euroopa Liidu piirid turvalisena (64%) ning võidelda organiseeritud kuritegevuse (60%) ja terrorismiga (58%). Märksa vähem aga usutakse, et valitsuse tegevus on piisav, mis puudutab võitlust korruptsiooniga (39%) ning narkootikumide (44%) ja alkoholi kättesaadavuse piiramist (44%). Hinnates valitsuse tegevust Eesti elanikkonna meelest kõige põletavam, sisserände küsimuses, leiab 48%, et riigivõimu praegune panus on piisav.

Mitte-eestlased on üldjoontes läbivalt kriitilisemad valitsuse tegevuse suhtes julgeoleku ja turvalisuse küsimustes, ühe olulise erandiga – eestlastega võrreldes nõustutakse sagedamini, et valitsus teeb piisavalt Eesti ja Euroopa Liidu piiride kaitseks (pigem või täiesti nõus 58% eestlastest ja 77% mitte-eestlastest).

Joonis 4. Järgnevalt loen Teile ette mõned Eesti valitsuse tegevust puudutavad väited. Palun öelge, kuivõrd Te nendega nõustute või ei nõustu. Eesti valitsus teeb piisavalt selleks, et ...? (%; N = 1022; kõik vastajad)

Isiklik turvatunne ja enda turvalisuse tagamine

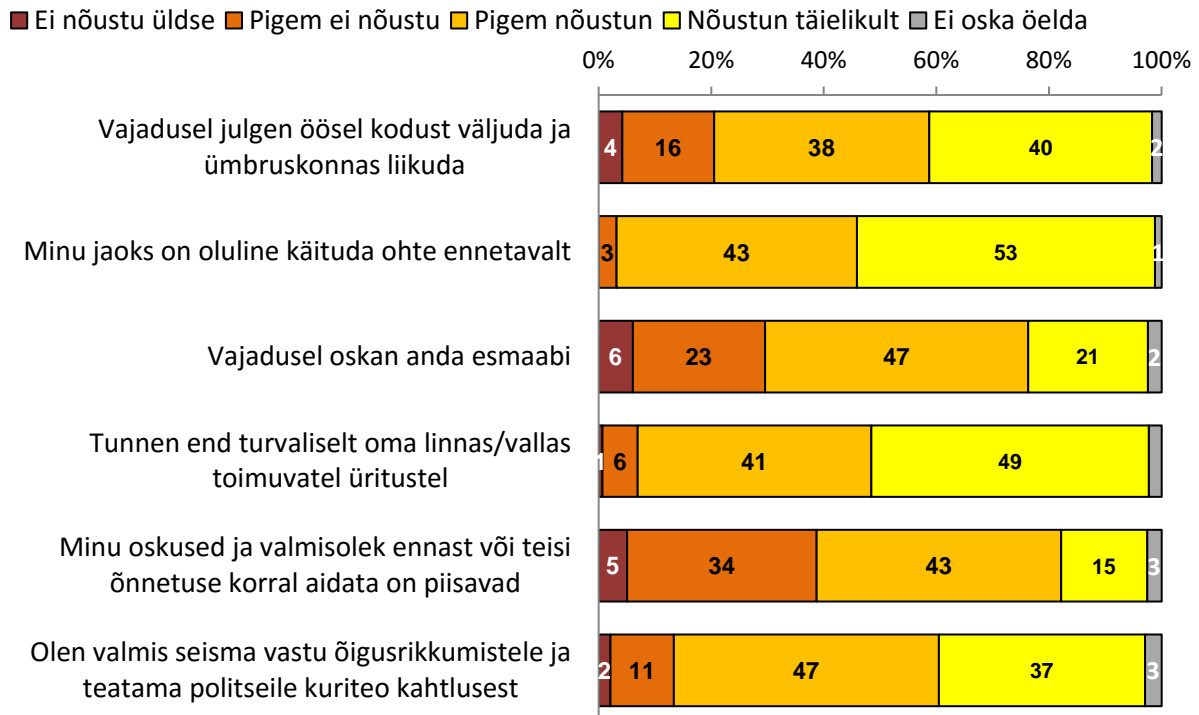
Ligi kaks kolmandikku vastajaist (64%) kinnitab, et nende koolis või töökohas on täidetud tuleohutusnõuded ning 60% hinnangul on täidetud ka tööohutuse ja tervisekaitse nõuded. Samuti on 61% seisukohal, et inimesed on teadlikud, kuidas tulekahju korral hoones käituda. Veidi vähem on aga neid inimesi, kelle töökohas või koolis on korraldatud esmaabikursuseid (41%). 32% respondentidest ei saanud antud aspekte hinnata, kuna ei käi ei tööl ega koolis.

Valdav enamik vastajaid jagab seisukohta, et tunneb end oma kodukohas toimuvatel üritustel turvaliselt (pigem või täiesti nõus 91%; [joonis 5](#)) ning julgeb vajadusel ka öösel ümbruskonnas liikuda (78%). Ootuspäraselt nõustuvad viimase väitega enam maapiirkondades elavad inimesed (91%; linnainimestest 72%). Samuti on küllalt ootuspärane, et avalikel üritustel ja öösel oma kodukohas ringi liikudes tunnevad end kindlamalt meesterahvad ning nooremad inimesed. Regioonide lõikes tunnevad end öösel ajal kodukohas ringi liikudes kindlamalt Lääne-, Lõuna- ja Kesk-Eesti elanikud (vastavalt 87%, 88% ja 83%), vähem aga Kirde-Eestis elavad inimesed (64%).

84% elanikkonnast on oma sõnusti valmis seisma vastu õigusrikkumistele ja teatama politseile kuriteo kahtlusest, 68% oskab vajadusel anda esmaabi ning 59% hindab enda oskusi ja valmisolekut õnnetusse

sattujat aidata piisavaks. Nõustumine nende väidetega on mõnevõrra kõrgem eestlaste (v.a. esmaabioskus), meessoost vastajate, kõrgharitute ja keskealiste inimeste seas.

Joonis 5. Kuivõrd Te nõustute või ei nõustu järgnevate väidetega? (%; N = 1022; kõik vastajad)

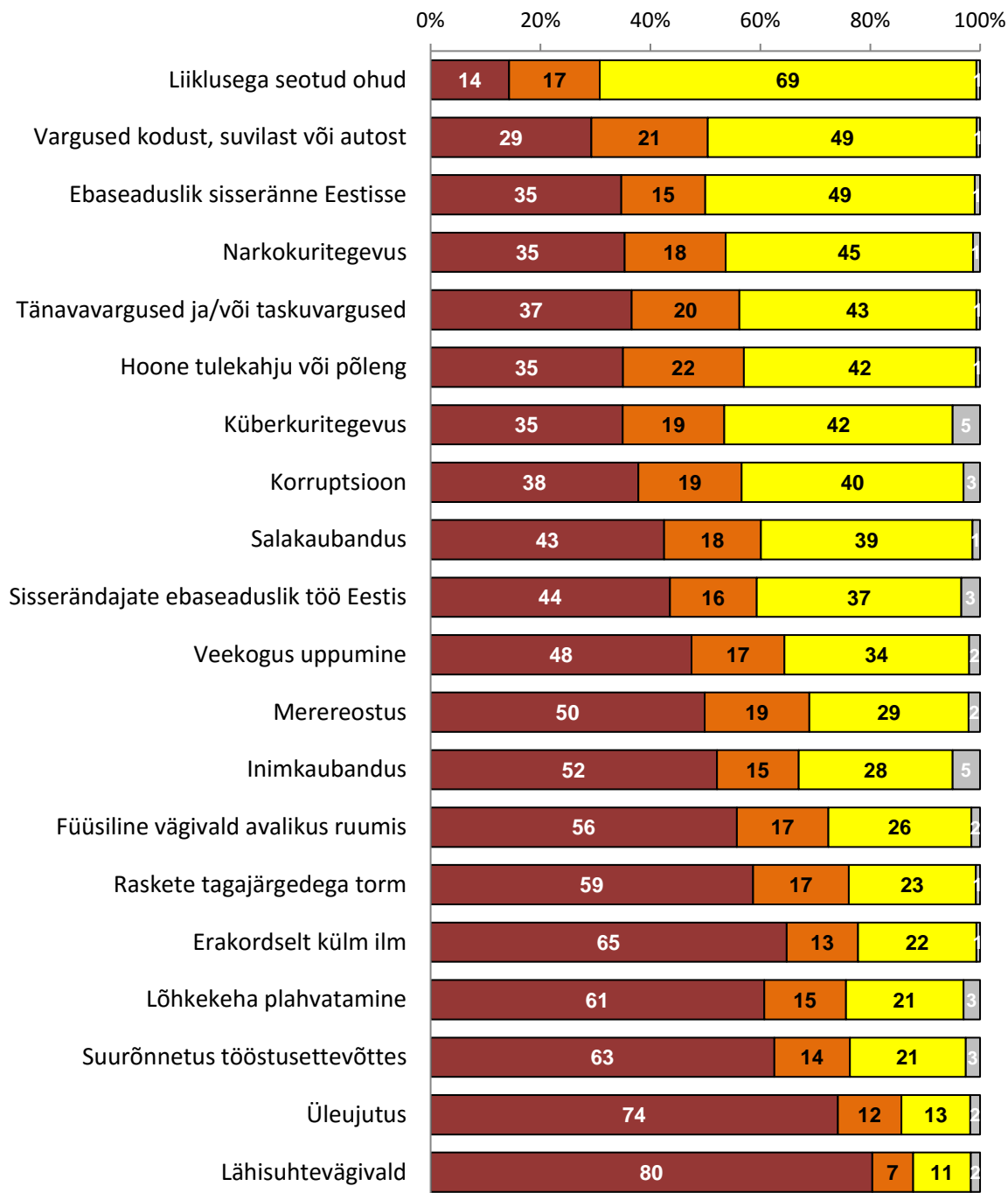

Erinevatest süüteoliikidest või olukordadest tunnevad Eesti elanikud end ülekaalukalt enim ohustatuna liiklusega seotud ohtudest nagu avariid, joobes juhid jms (69% andis skaalal 1-7 hinnangu 5, 6 või 7; [joonis 6](#)). Erinevused elanikkonnagruppide vahel antud seisukohas on väikesed; mõningase tendentsina ilmneb vaid, et mehed, noored inimesed ja Kirde-Eesti elanikud tunnevad end liiklusega seonduvast pisut vähem ohustatuna. Kõige vähem erinevatest ankeedis toodud ohtudest tunnevad vastajad end ohustatuna lähisuhtevägivallast.

Umbes kolmandik elanikkonnast (32%) toetab pigem või täielikult seisukohta, et inimesed peaksid ise aktiivselt osalema oma kodukoha turvalisuse, korrakaitse ja päästetegevuse tagamises. Koguni 67% aga usub pigem või täielikult, et elanikkonna turvalisus, korrakaitse ja päästetegevus peaksid jääma ainult politsei ja kutseliste päästjate ülesandeks. Viimasega nõustuvad eriti linnaelanikud (71%), mitte-eestlased (73%), vanemaealised (72% üle 50-aastastest) ja ka kõrgemalt haritud inimesed (71%).

Joonis 6. Palun hinnake skaalal 1–7, kui ohustatuna Te end või oma pereliikmeid järgmiste süüteo liikide või olukordade puhul tunnete. (%; N = 1022; kõik vastajad)

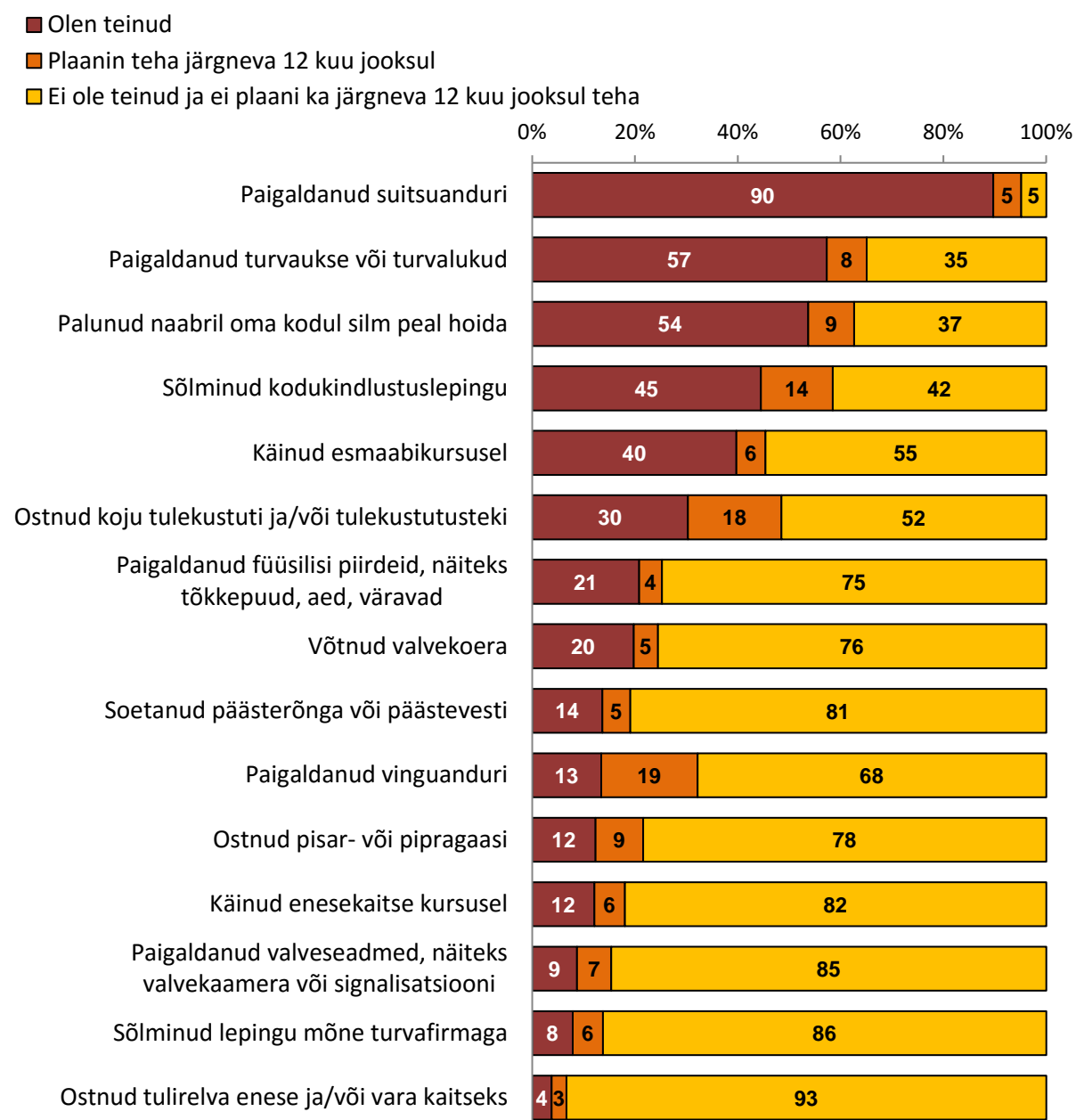
■ Ei tunne ohustatuna (1-3) ■ Neutraalne hinnang (4) ■ Tunneb ohustatuna (5-7) ■ Ei oska öelda

Iseenda, oma lähedaste või oma kodu turvalisuse tagamiseks on 90% elanikkonnast oma sõnutsi paigaldanud suitsuanduri, 57% paigaldanud turvaukse või turvalukud ja 54% on palunud naabril oma kodul silm peal hoida (joonis 7). 19% plaanib järgneva 12 kuu jooksul paigaldada vinguanduri ja 18%

osta koju tulekustuti ja/või tulekustutusteki. Erinevate turvameetmete võrdluses on kõige madalam valmisolek soetada endale tulirelv. Kui turvaukse- või turvalukud on paigaldanud eeskätt linnades elavad inimesed, siis maapiirkondade elanikud nendivad sagedamini, et on tegelenud tuleohutusega, aga ka näiteks võtnud valvekoera või palunud naabril kodul silm peal hoida. Erinevaid nimekirjas toodud turvameetmeid on enamasti pigem rakendanud ka kõrgema sissetulekuga inimesed. Teiste sotsiaaldemograafiliste gruppidega võrreldes on linnainimeste, mitte-estlaste, naiste ja vanemaealiste inimeste valmidus nimetatud tegevustes osaleda mõnevõrra madalam.

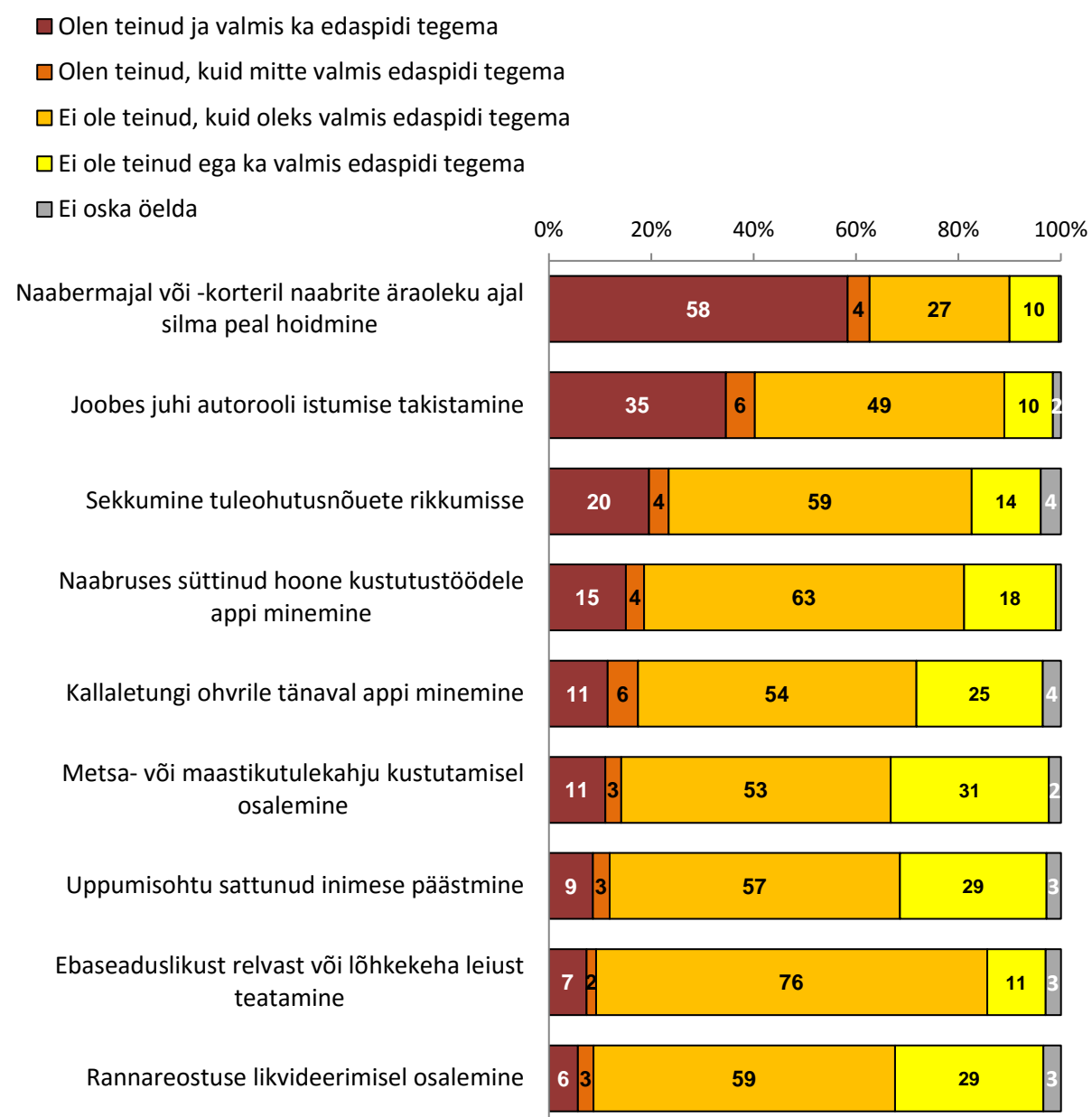
Joonis 7. Palun öelge, mida järgnevast Te olete teinud või on Teil plaanis järgneva 12 kuu jooksul iseenda, oma lähedaste või oma kodu turvalisuse tagamiseks teha? (%; N = 1022; kõik vastajad)

Rääkides kodanikujuulgusest ja oma naabruskonna turvalisusele kaasaaitamisest ütles 58% vastajaist, et on aidanud naabrite äraolekul majal või korteril silm peal hoida ning 35%, et on takistanud joobes juhil autorooli istumast (joonis 8). 20% on oma sõnutsi sekkunud tuleohutusnõuete rikkumisse ja 15% läinud appi naabruses süttinud hoone kustutustöödele. Koguni 78% vastanuist kinnitab, et on valmis teatama ebaseaduslikust relvast või lõhkekehast. Kõige madalam on aga valmisolek osaleda metsa- või maastikutulekahju kustutamisel, päästa uppumisohtu sattunud inimene või osaleda rannareostuse likvideerimisel (vastavalt 31%, 29% ja 29% ei ole teinud ega ka valmis edaspidi tegema).

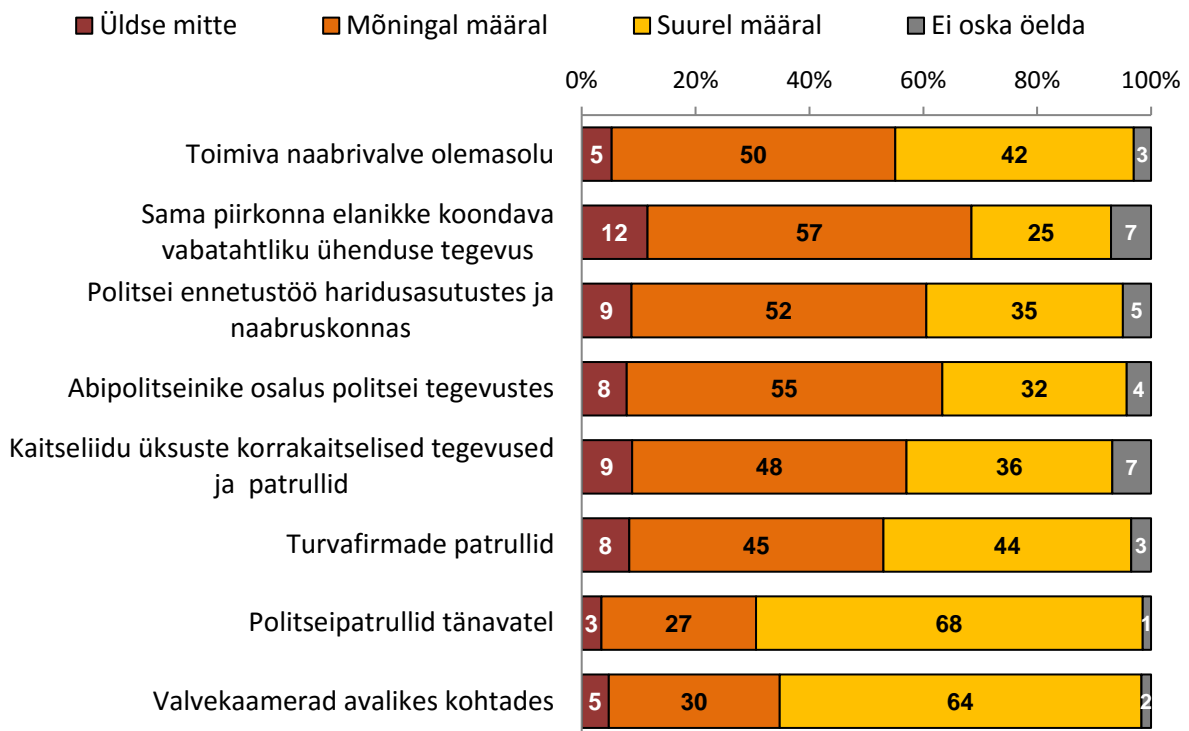
Joonis 8. Palun öelge, kas Te olete teinud või oleksite valmis tegema järgnevaid tegevusi? (%; N = 1022; kõik vastajad)

Suhtumine turvalisusega seotud vabatahtlikkuse tegevusse ja valmisolek selles osaleda

Eesti elanike meelest suurendavad nende kodukoha turvalisust eeskätt politseipatrullid tänavatel (95% meelest mõningal või suurel määral; [joonis 9](#)), valvekaamerad avalikes kohtades (94%) ja toimiva naabrivalve olemasolu (92%). Veidi väiksemal – kuigi siiski olulisel – määral usutakse kodukoha turvalisust tagavat piirkonna elanike vabatahtliku ühenduse tegevus, näiteks külaselts või ühistu (81%). Abipolitseinike tegevus aitab turvalisusele kaasa 88% küsitletute hinnangul. Linnades elavad inimesed kalduvad seejuures abipolitseinike tegevust turvalisuse tagamisel veidi olulisemaks hindama kui maapiirkondade elanikud (vastavalt 90% ja 82%).

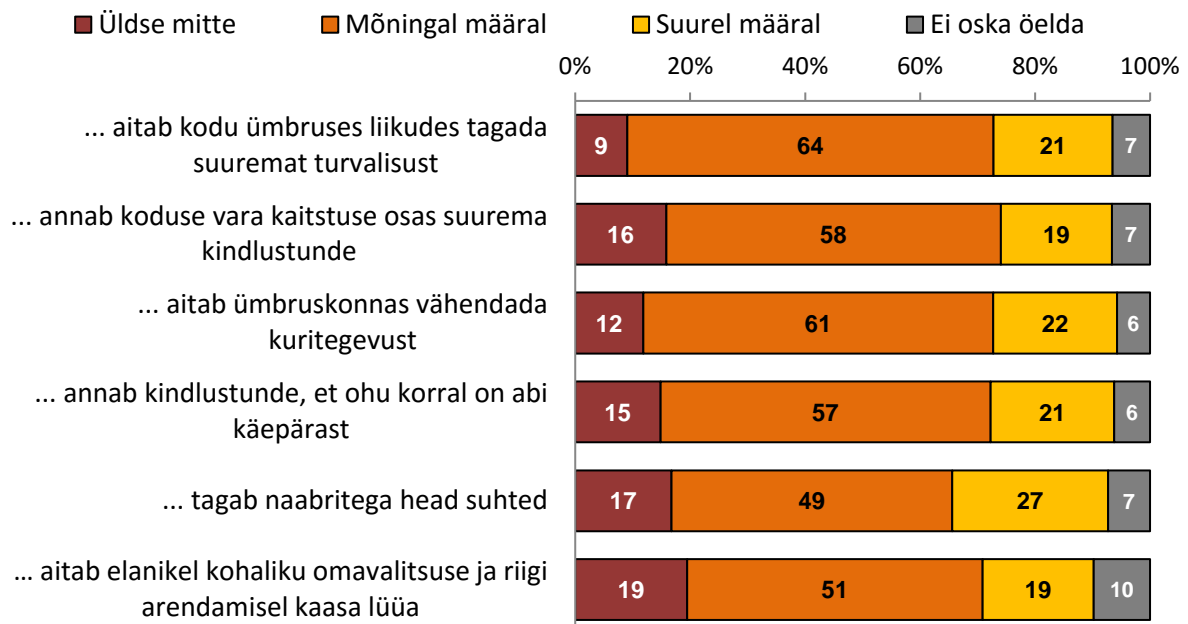
Joonis 9. Palun öelge, millisel määral suurendavad Teie hinnangul kodukoha turvalisust järgnevad tegevused või asjaolud? (%; N=1022; kõik vastajad)

Turvalisusega tegelev vabatahtlik kodanikualgatus aitab eestimaalaste meelest eeskätt tagada suuremat turvalisust kodu ümbruses liikudes (84% meelest mõningal või suurel määral; [joonis 10](#)) ning aitab ümbruskonnas vähendada kuritegevust (82%). Veel 79% leiab, et see annab kindlustunde ohu korral ja 78%, et see aitab kaitsta kodust vara. Vähem usutakse aga, et kodanikualgatus aitab tagada naabritega head suhted (76%) või aitab elanikel kaasa lüüa kohaliku omavalitsuse ja riigi arendamisel (71%). Kõige skeptilisemalt on turvalisusega tegeleva vabatahtliku kodanikualgatuse kasulikkuses meelestatud Kirde- ja Lõuna-Eesti elanikud.

Samal ajal on Eesti elanike usaldus turvalisusega seotud vabatahtlike algatuste suhtes kõrge: 89% usaldab pigem või täielikult vabatahtlikke päästjaid, 87% naabrivalvet, 86% abipolitseinikke ja 83% vabatahtlikku merepäästet. Regiooniti on usaldus vastavate organite suhtes taas madalam Kirde-Eestis ja rahvuse lõikes mitte-eestlaste hulgas.

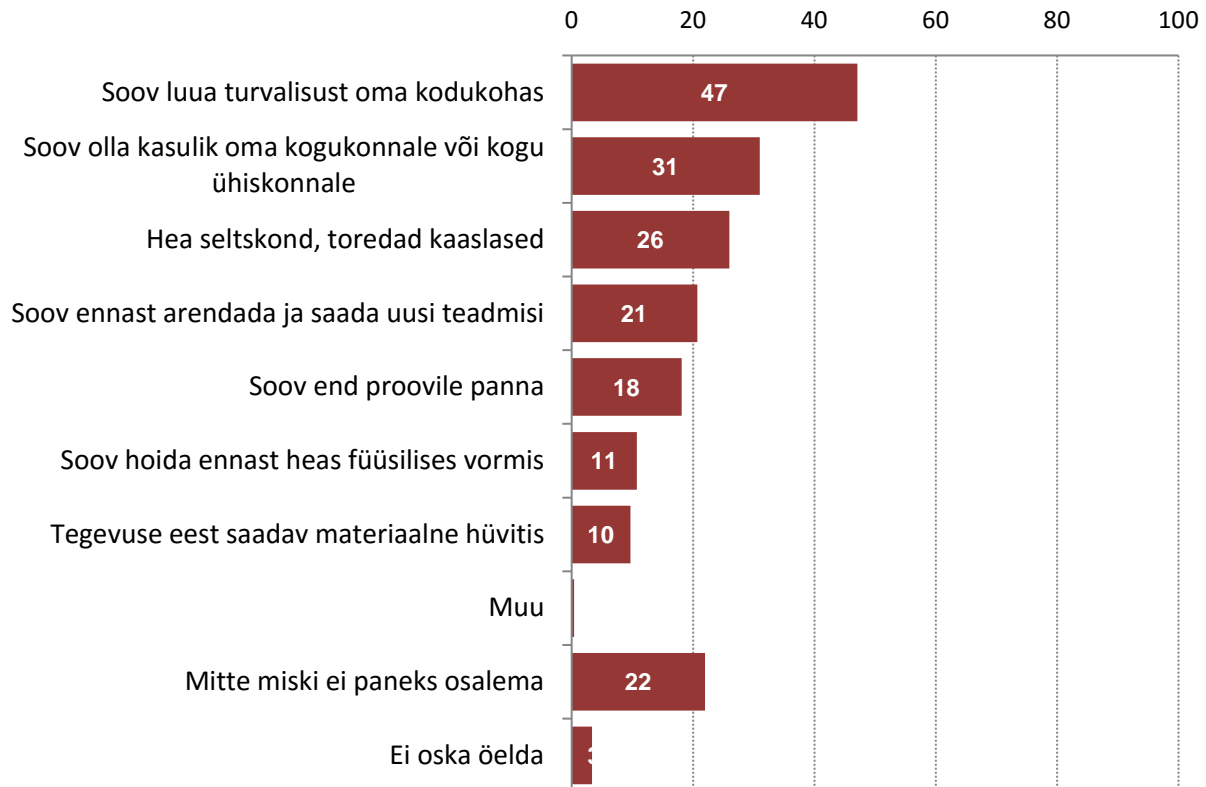
Joonis 10. Palun avaldage arvamust, millisel määral turvalisusega tegelev vabatahtlik kodanikualgatus ...? (%; N=1022; kõik vastajad)

Pea pool elanikkonnast (45%) on mõnest turvalisusega seotud vabatahtlikust tegevusest või üritusest osa võtnud. Enim ollakse osa võtnud naabrivalvest (28%), aga ka turvalisusega seotud õppustest või kursustelt (15%) ja infopäevadest või koosolekutest (12%). 3% on ka ise mõnd vastavat tegevust või üritust korraldanud. Enim on erinevatest turvalisusega seotud tegevustest või üritustest osa võtnud Lääne-Eesti elanikud, maapiirkondades elavad inimesed, kõrgema haridustasemega ja eesti rahvusest vastanud.

Ülekaalukalt peamine asjaolu, mis paneks elanikkonda turvalisusega seotud vabatahtlikus töös osalema, on luua oma kodukohas turvalisust (47%; [joonis 11](#)). Veidi vähem kaalukad, ent siiski olulised motivaatorid oleksid ka soov olla kasulik kogukonnale või ühiskonnale (31%), hea seltskond ja toredad kaaslased (26%), soov ennast arendada ja saada uusi teadmisi (21%) ning soov end proovile panna (18%). 22% vastajaskonnast leiab, et mitte miski ei paneks neid sedalaadi vabatahtlikku tööd tegema. Viimasesse gruppi kuulub keskmisest enam Kirde- ja Põhja-Eesti elanikke (vastavalt 28% ja 25%), vanemaealisi (43% üle 60-aastastest), madalama haridustasemega inimesi (25% põhiharidusega inimestest) ning mitte-eestlasi (34%).

Joonis 11. Mis asjaolud paneksid Teid turvalisusega seotud vabatahtlikus töös osalema? (%)
N=1022; kõik vastajad)

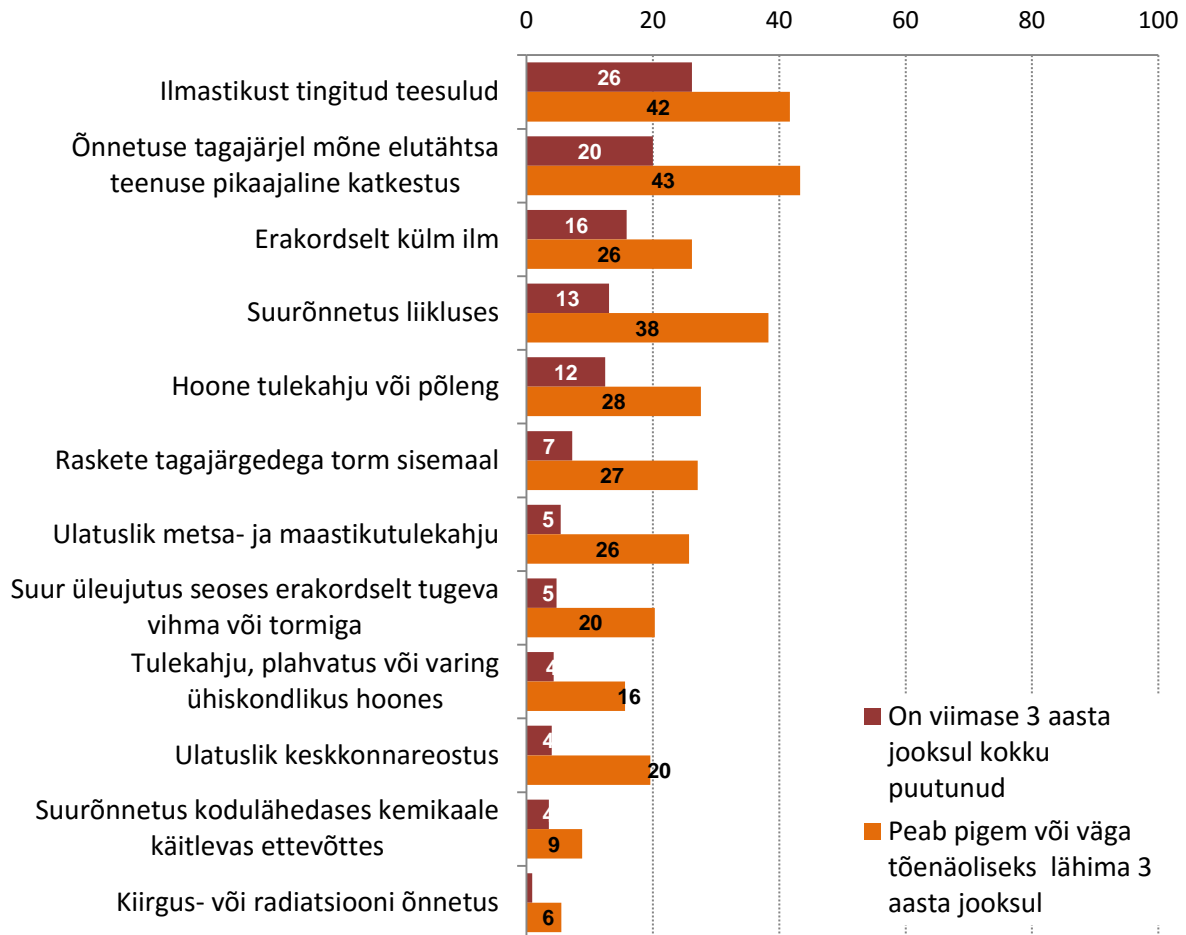

Kokkupuuted õnnetuste ja hädaolukordadega

Võimalikest suurematest õnnetustest ja hädaolukordadest on vastajad või nende leibkonnaliikmed viimase kolme aasta jooksul eeskätt kokku puutunud sellistega, mis on seotud ilmastikuga: 26% on kokku puutunud ilmastikust tingitud teesulgudega, 20% õnnetuse tagajärjel mõne elutähtsa teenuse, näiteks elektri, side, kütte või pangateenuse pikaajalise katkestusega ning 16% erakordselt külma ilmaga ([joonis 12](#)). Kõigi kolmega on enam kokkupuuteid olnud maapiirkondade elanikel (vastavalt 30%, 29% ja 18%). Täpsustavalt selgus, et viimase kahe aasta jooksul vastaja elukohas toimunud õnnetuse või hädaolukorra tagajärjel on 13%-l vähemalt 48 tundi puudunud elekter, 10%-l sularaha väljavõtmise või kaardimakse võimalus, 10%-l mobiilside ja/või internet, 7%-l vesi ja/või kanalisatsioon ning 3%-l küte. Ilmastikust tingitud teesulge ja õnnetusest tingitud elutähtsate teenuste katkemist peetakse ankeedis olnud lootelust ka lähima kolme aasta jooksul kõige tõenäolisemaks (vastavalt 42% ja 43% peab pigem või väga tõenäoliseks).

Veel peavad Eesti elanikud küllalt tõenäoliseks suure liiklusõnnetuse ohtu – kui 13% on seda ise või on nende leibkonnaliikmed viimase kolme aasta jooksul kogenud, siis 38% hindab pigem või väga kõrgeks sellise õnnetuse juhtumist lähima kolme aasta jooksul. Liiklusõnnetuse juhtumise tõenäosust hindavad kõrgemaks linnainimesed (42%) ja eriti Kirde-Eesti elanikud (60%).

Joonis 12. Loen Teile ette mõned võimalikud suuremad õnnetused või hädaolukorrad. Palun öelge, millistega neist Teie ise või keegi Teie leibkonnast on viimase 3 aasta jooksul Eestis kokku puutunud ja kuivõrd tõenäoliseks Te hindate, et mõni neist võiks ohustada lähima 3 aasta jooksul Teie tervist või vara? (%; N = 1022; kõik vastajad)

Ühtekokku 29% vastajaskonnast on ise või on nende leibkonnaliikmed teinud midagi selleks, et ennetada või leevendada mõne võimaliku õnnetuse või hädaolukorra kahjusid. Küsimusele vastasid jaatavalt pigem maapiirkondade elanikud (37%), kõrgemalt haritud (39%), nooremad ja keskealised (33% 20-49-aastastest) ning eesti rahvusest inimesed (37%). Peamiste meetmetena töid vastajad, kes on midagi kahjude leevendamiseks teinud, välja, et on mõelnud, kui kaua on võimalik hakkama saada elektri, vee, kütte või sidevahendita (47%), osalenud õppustel või kursustel (44%) ja otsinud infot, kuidas hädaolukorras käituda (42%). Pisut vähem on neid, kes on mõelnud, kui kaua on võimalik hakkama saada ilma toitu ja esmatarbekaupu juurde ostmata (38%), arutanud lähikondsetega mõne hädaolukorra tekkimise tõenäosust oma kodukohas (30%), täiendanud varusid hädaolukorras toime tulemiseks (27%) või harjutanud hädaolukorras tegutsemist (10%).

Kõikidest vastajatest 89% tões, et neil on hädaolukorras tegutsemiseks kodus olemas tule süütamise vahendid, 86%-l taskulamp ja selle varupatareid, samuti 86%-l küünlad või õlilamp, 68%-l esmaabivahendid ja vajalike ravimite varu, 64%-l pika säilivusega toiduained, 44%-l veemahutid

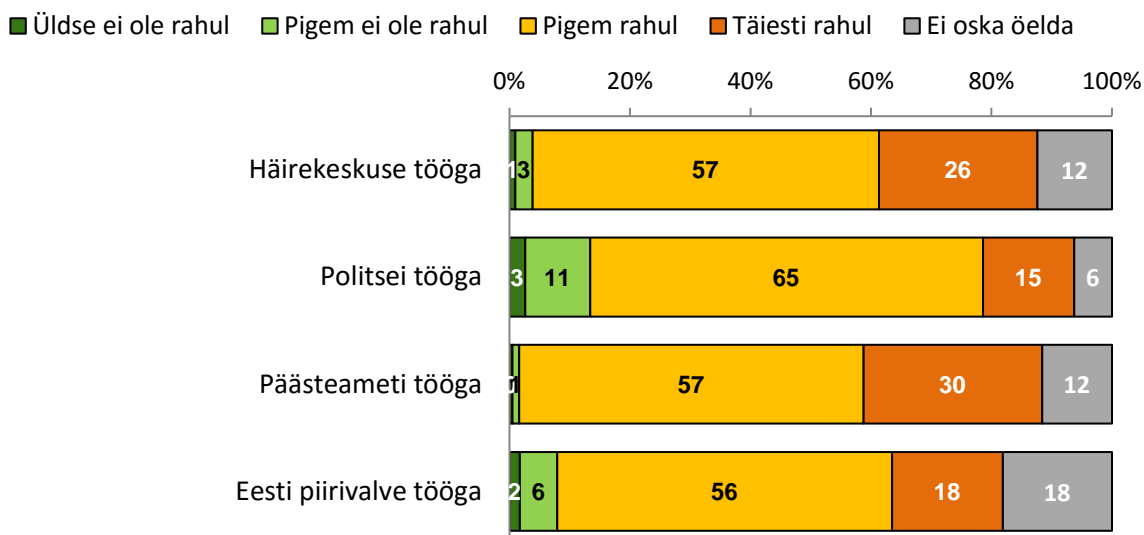
joogivee mahutamiseks, 35%-l alternatiiv elektri- või gaasipliidile, 33%-l patareidel töötav raadio koos varupatareidega ning 28%-l alternatiivne võimalus laadida oma mobiiltelefoni.

Kokkupuuted ja rahulolu siseturvalisuse eest vastutavate organisatsioonidega

97% küsitluses osalenutest teadis õigesti nimetada, et numbrile 112 saab Eestis kutsuda kiirabi, 95% teadis sama pääste ja tuletõrje ning 91% politsei kohta. Kuigi sotsiaaldemograafiliste gruppide vahelised erisused vastustes olid väikesed, võib teatava tendentsina välja tuua, et õiget vastust oskasid pisut harvem nimetada madalama haridusega inimesed, naisterahvad, Kirde-Eesti elanikud ja mitte-eestlased.

Erinevatest siseturvalisuse eest vastutavatest organisatsioonidest on elanikkonna rahulolu üldiselt kõige kõrgem Päästeameti tööga (87% pigem või täiesti rahul; [joonis 13](#)). 84% väljendas rahulolu Häirekeskuse, 80% politsei ja 74% Eesti piirivalve tööga. Viimase puhul ei osanud küllalt suur hulk vastajaid, 18%, oma rahulolu hinnata. Erinevate institutsioonidega väljendasid keskmisest pisut madalamat rahulolu linnades elavad inimesed, mitte-eestlased ning noorima ja vanemate vanusegruppide esindajad – enamasti põhjusel, et nad ei osanud küsimusele vastata.

Joonis 13. Kuivõrd rahul Te olete üldiselt...? (%; N = 1022; kõik vastajad)

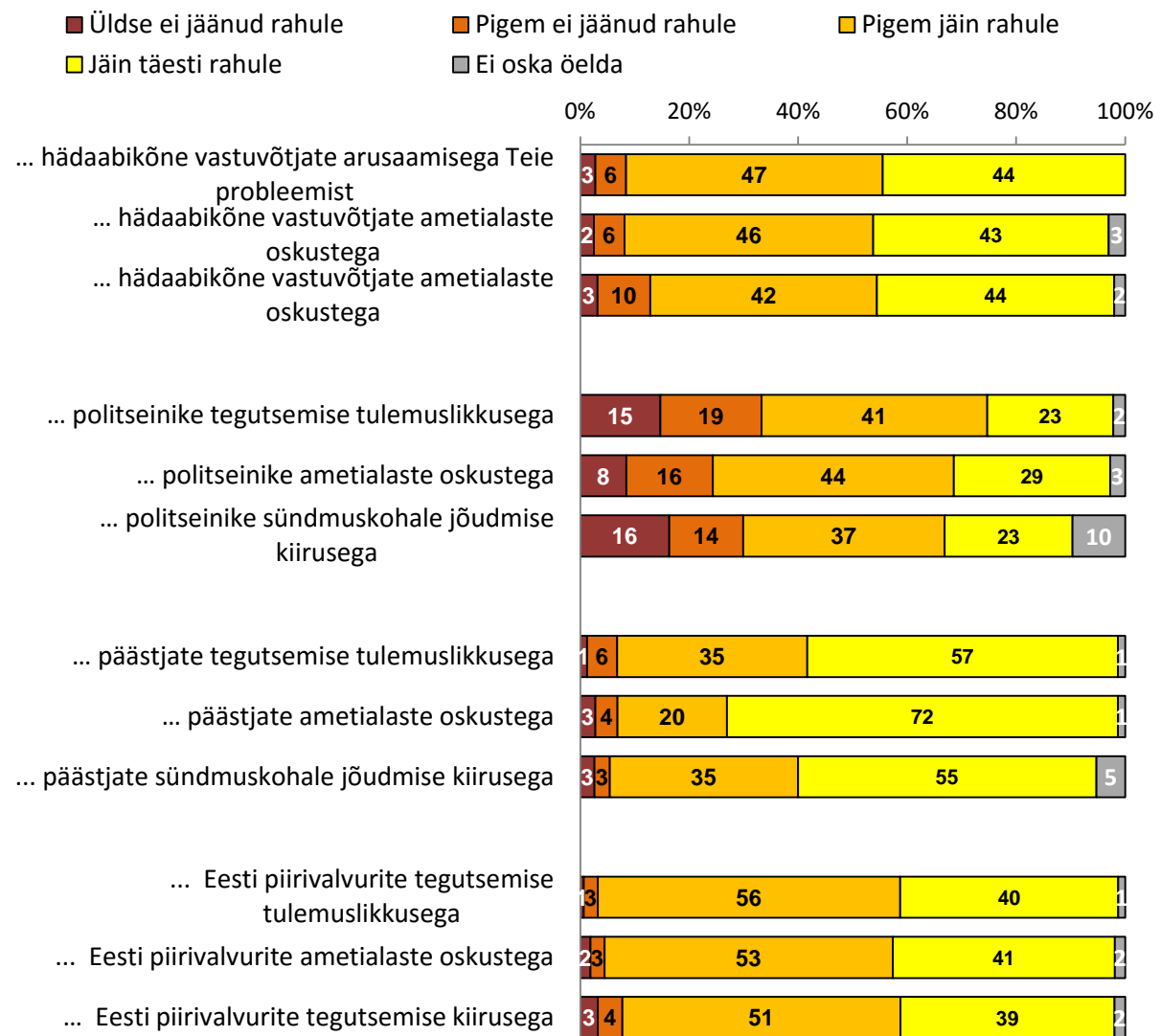

30% vastanuist on ka ise viimase 12 kuu jooksul hädaabinumbrile 112 helistanud, 23%-l on olnud kokkupuude politseiga, 15%-l piirivalvega ja 7%-l Päästeametiga. Nendelt respondentidelt päriti, kuidas nad vastava organisatsiooniga erinevates aspektides rahule jäid. Vastustest selgub, et vähim jääd rahule politsei – kellega ollakse ka enim kokku puutunud – tegevuse erinevate külgedega:

sündmuskohale jõudmise kiiruse, ametialaste oskuste ja tegevuse tulemuslikkusega (vastavalt 30%, 24% ja 33% ei jäänud pigem või üldse rahule; [joonis 14](#)). Häirekeskusesse helistanud jäid enim rahule kõne vastuvõtjate arusaamisega probleemist (91% jäi pigem või täiesti rahule) ja ametialaste oskustega (89%), Päästeametiga kokku puutunud päästjate tegevuse tulemuslikkuse ja ametialaste oskustega (mõlemad 92%) ning piirivalvega kokku puutunud samuti piirivalvurite tegutsemise tulemusega (96%).

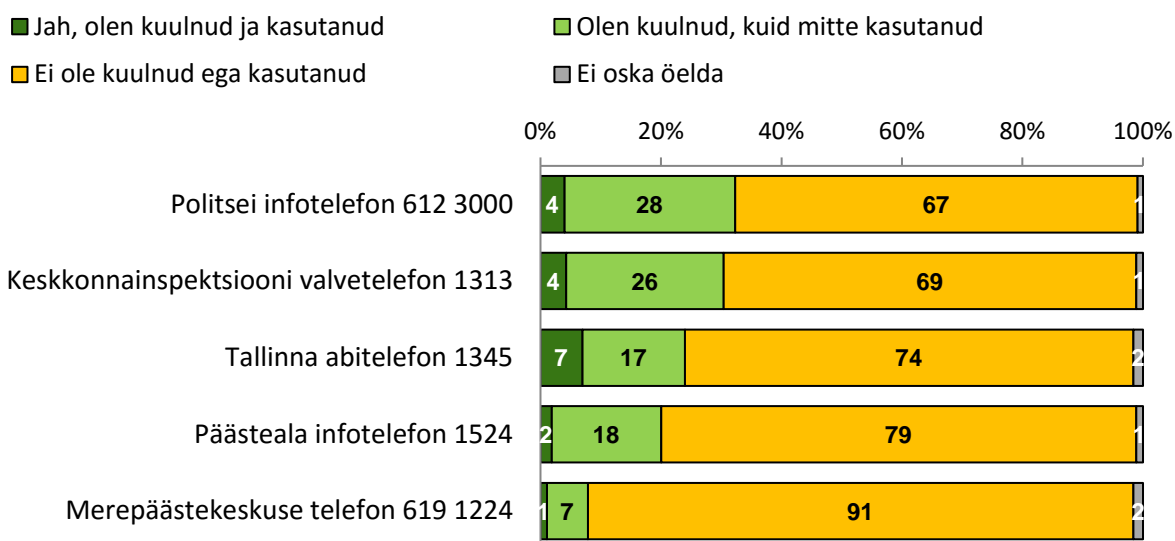
Päästeameti tegevusvaldkonna kohta esitati vastajatele veel mõned täpsustavad küsimused, millest ilmnes, et 99% vastajate meelest on tuleohutusnõuded inimestele vajalikud, 96% hinnangul on tuleohutusnõuded neile selged ja arusaadavad ning 73% arvates teostab Päästeamet piisavat järelvalvet nende täitmise üle. Madalama haridustasemega inimesed kalduvad teistega võrreldes pisut sagedamini tunnistama, et tuleohutusnõuded ei ole neile päris arusaadavad.

Joonis 14. Kuivõrd Te jäite rahule... (%; vastajad, kes on vastava organisatsiooniga viimase 12 kuu jooksul kokku puutunud)

Pärides vastajatelt abi- ja infotelefonide teadlikkuse kohta selgus, et enim ollakse kuulnud politsei infotelefonist – 32% on sellest kuulnud ning 4% kõigist vastajaist on seda ka kasutanud (joonis 15). Pea sama paljud, 30%, on kuulnud ka Keskkonnainspektsiooni valvetelefonist, ning samuti 4% on seda ise kasutanud. Kõige enam on respondentide seas kasutust leidnud aga Tallinna abitelefon, mida on kasutanud 7% küsitletutest.

Joonis 15. Kas Te olete kuulnud järgnevatest abi- ja infotelefonidest? Kui jah, siis kas Te olete neid ka kasutanud? (%; N = 1022; kõik vastajad)

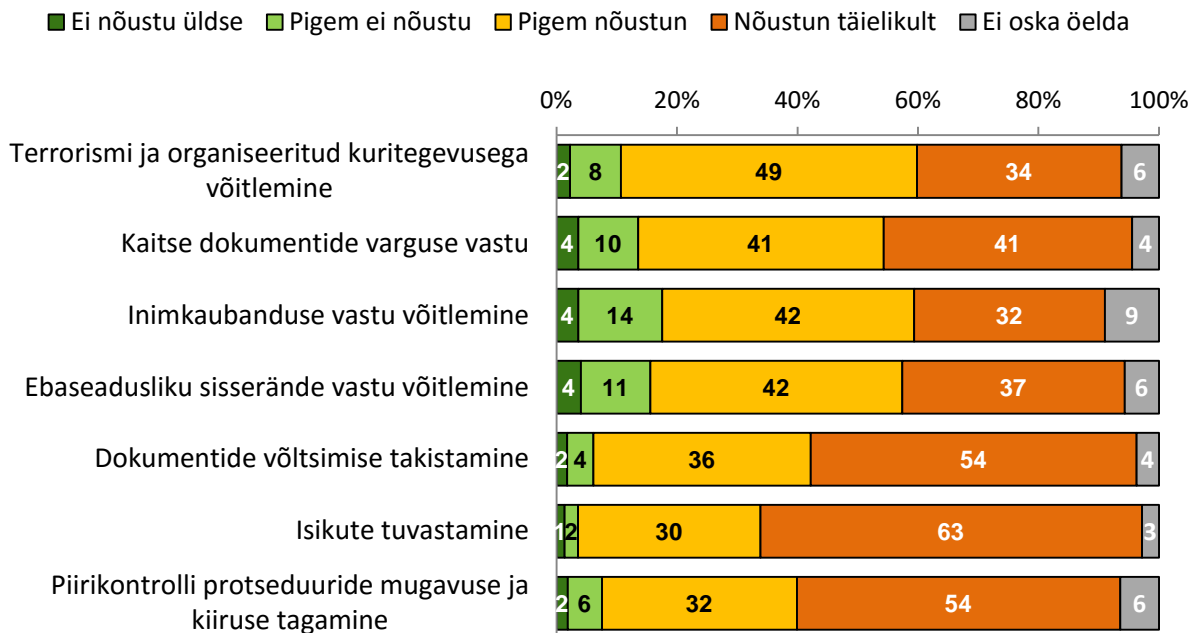
Riikidevaheline ränne

Viimase alateema sissejuhatuseks päriti küsitluses osalenutelt, millistel eesmärkidel kogutakse nende hinnangul biomeetriliste passide andmeid. Tulemustest nähtub, et Eesti elanikud on enim veendunud selles, et biomeetrilisi passe kasutatakse isikute tuvastamiseks (94% nõustub pigem või täielikult; joonis 16) ja dokumentide võltsimise takistamiseks (90%). Küllalt paljud usuvad ka, et vastavaid andmeid kogutakse eesmärgiga tagada piirikontrolli protseduuride kiirus ja mugavus (86%), terrorismi ja organiseeritud kuritegevusega võitlemiseks (83%) ja kaitseks dokumentide varguse vastu (82%). Pisut vähem on neid inimesi, kelle arvates kogutakse biomeetriliste passide andmeid selleks, et võidelda ebaseadusliku sisserände (79%) või inimkaubanduse (74%) vastu.

11% küsitluses osalenud Eesti elanikest oskas õigesti nimetada ID-abiliini telefoninumbri 1777, millele helistades saab teatada isikut tõendava dokumendi kadumisest või väärkasutamisest. 15% nimetas vastusena vale telefoninumbri ning 74% ei osanud küsimusele vastata.

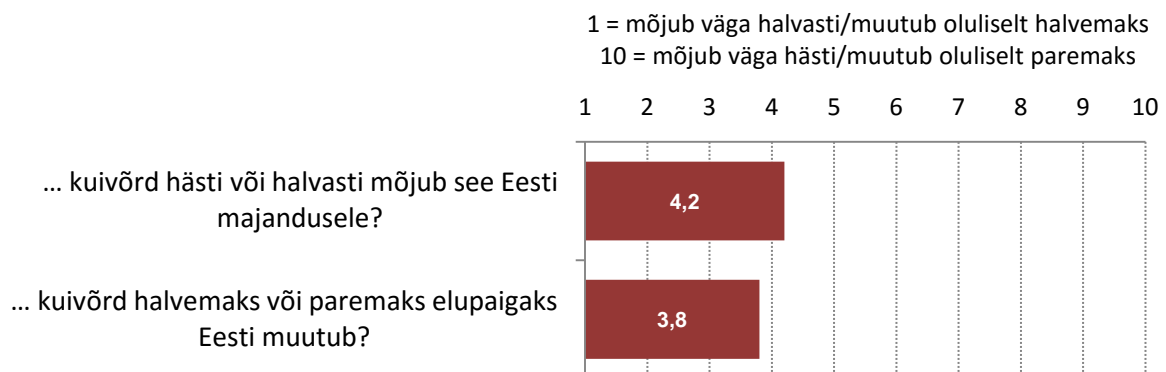

Joonis 16. Alates 2007. aasta maist hakati Eestis välja andma uue põlvkonna reisidokumente. Kuivõrd Te nõustute või ei nõustu, et biomeetriliste passide andmeid kogutakse järgmistel eesmärkidel? (%; N = 1022; kõik vastajad)

Liikudes edasi sisserände temaatika juurde, paluti vastajail hinnata, mil moel mõjub nende meelest Eesti majandusele see, kui teistest riikidest inimesed siia elama tulevad ning kuivõrd halvemaks või paremaks elupaigaks Eesti sellest tulenevalt muutub. Kümnepallisel skaalal sai esimene väide keskmiseks hindeks 4,2 ja teine väide 3,8 (joonis 17). Proportsionaalselt andis 24% vastajaskonnast esimesele väitele 10-pallisel skaalal positiivse hinde (6-10), 71% negatiivse hinde (1-5) ja 5% ei osanud küsimusele vastata. Teisele väitele andis 15% positiivse hinde (6-10), 81% negatiivse hinde (1-5) ja 4% ei osanud küsimusele vastata.

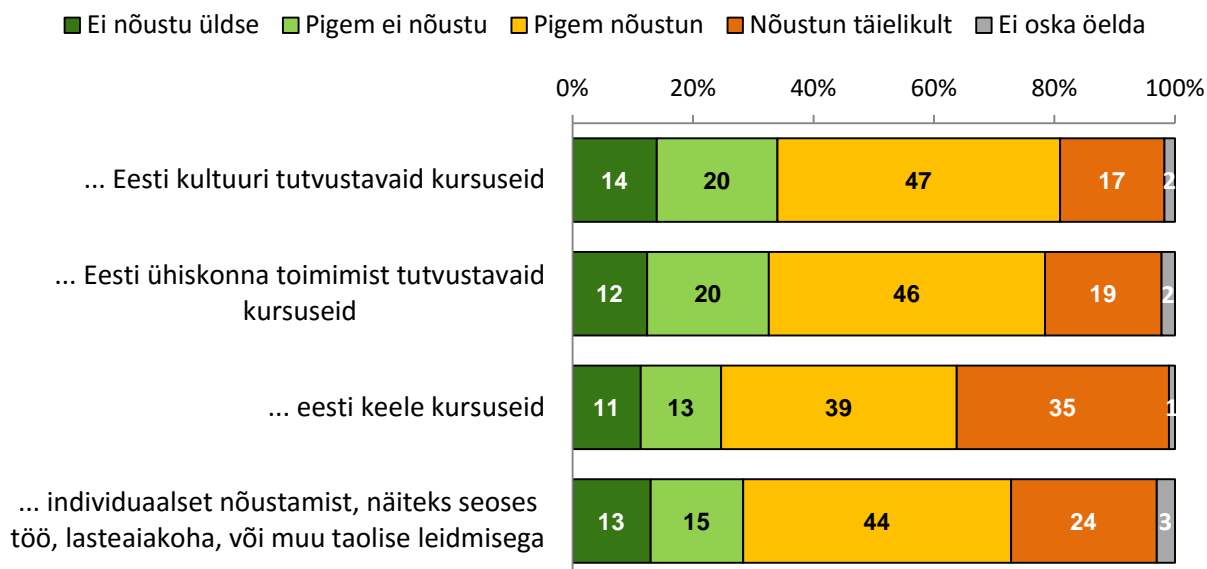
Joonis 17. Kui teistest riikidest inimesed siia elama tulevad, siis... (keskmine; N = 1022; kõik vastajad)

Sotsiaaldemograafilisest võrdlusest nähtub, et hoiakud sisserände suhtes on kõige pessimistlikumad mitte-eestlaste (keskmine hinne esimesele väitele 3,4 ja teisele 3,5) ja regiooniti Kirde-Eesti elanike hulgas (keskmine vastavalt 3,2 ja 3). Teistest elanikkonnagruppidest mõnevõrra negatiivsem suhtumine sisserändesse valitseb ka linnaelanike seas (4,1 ja 3,7), keskmise või madalama haridusega inimeste hulgas (4,1 ja 3,7) ning vanemaealise seas (3,8 ja 3,4 vanusegrupis 60+).

Ligi kolm inimest neljast (74%, joonis 18) on pigem või täiesti nõus, et Eesti riik peaks teistest riikidest siia elama asunud inimestele tagama tasuta keeleõppe. 69% hinnangul peaks Eesti riik siiasaabunuid toetama individuaalse nõustamisega töö vms leidmisel, 65% meelest tutvustama siinse ühiskonna toimimist ning 64% meelest tutvustama Eesti kultuuri. Kõigi nelja väitega kalduvad vähem nõustuma Eestis elavad muust rahvusest isikud, kuigi vahed on väiksemad, mis puudutab keelekursuste ning individuaalse nõustamise pakkumist. Ka keskmise või madalama haridusega ja vanemaealised vastajad väljendavad mõnevõrra madalamat nõustumist nimetatud väidetega.

Joonis 18. Kuivõrd Te nõustute või ei nõustu järgnevate väidetega? Eesti riik peaks teistest riikidest siia elama asunud inimestele tagama tasuta ... (%) (N = 1022; kõik vastajad)

Mõeldes Eesti rahvastiku vananemisele ja tööjõupuudusele teatud majandusharudes, paluti respondentidel ka öelda, kas nende hinnangul peaks nimetatud probleemide lahendamiseks Eestis soodustama tööjõu sisserännet väljapoolt Euroopa Liitu. 74% vastajaist ei ole selle lahendusega pigem või üldse mitte nõus, 21% on pigem või täiesti nõus ning 5% ei osanud küsimusele vastata. Taas on hinnangud keskmisest pisut pessimistlikumad mitte-eestlaste seas (76% pole pigem või üldse nõus) ja Kirde-Eestis (74%). Noorima ja vanima vanusegrupi (mõlemad 11%) ning madalamalt haritute seas (9%) on küllalt palju neid, kes ei oska küsimusele vastata.